

T.C.

ANKARA

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2014/1716

KARAR NO: 2015/188

DAVACILAR: 1- Türk Tabipleri Birliği
2- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

DAVALI: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı / ANKARA

DAVANIN ÖZETİ: Davacı birlikler tarafından, işyeri hekimliği, maden, elektrik, jeoloji, makine, kimya mühendislerinden oluşturulacak uzman bir inceleme heyeti ile Manisa İli, Soma İlçesi, Eynez mevkiinde bulunan yeraltı kömür ocağında, 13 Mayıs 2014 Salı günü yaşanan facianın neden analizini yaparak rapor hazırlamak hususunda maden ocağında, eklentilerinde, facia ile ilgili kamu ve özel kuruluşlara ait her türlü bilgi, belge ve kayıtlar üzerinde gerekli incelemeleri yapabilmek için görevlendirme yapılması talebinin davalı idarece reddine ilişkin 18.07.2014 tarihli, 200/5614 sayılı işlemin; birliklerin genel idare içerisinde yer alan hizmet kuruluşu olduğu, mesleki deontoloji ve dayanışmayı korumak, meslek mensuplarının hak ve yararlarını korumak, halk sağlığı ve tıp mesleği ile ilgili meseleler için resmi makamlarla karşılıklı işbirliği yapmak ve halk sağlığını ve tıp mesleğini ilgilendiren işlerde resmi makamlara yardım sağlamakla yükümlü kamu kurumu niteliğinde mesleki bir kuruluş olduğu, söz konusu kaza da işyeri hekimi ve mühendis kişilerin bulunması dolayısıyla neden analizi yapmak konusunda Yasal ve Anayasal yetkilerinin olduğu iddialarıyla iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Usul yönünden davacı birliklerin dava açmada kişisel ve güncel menfaatlerinin olmadığı, kesin ve yürütülebilir bir işlem olmadığı, esas yönünden ise, mevzuat içerisinde İş Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapan İş Müfettişlerine ait olan denetim yetkisinin başka bir kişi, heyet veya kuruma devredilebileceğine, ya da bir işyerine girme, inceleme yapma, delil, belge, bilgi toplama konusunda başka bir kişi ya da kurumu yetkilendirebileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmadığı, öte yandan kazanın meydana geldiği işyerinin özel hukuk tüzelkişisi tarafından işletilen ve İş Müfettişlerinin de ancak Kanun'un tanıdığı yetki dairesinde denetim yaptıkları bir alan olduğu ve İş müfettişi olmayan kişi veya kurumlarca böyle bir yetkilendirme yapılamayacağı ileri sürülerek davanın reddedilmesi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRKMİLLETİADINA

Hüküm veren Ankara 12. İdare Mahkemesince; önceden belirlenen ve taraflara tebliğ edilen 26.02.2015 tarihli duruşmaya davacı Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı Temsilcisi Hüseyin Demirdizen, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 2. Başkan'ı Hüseyin Candoğan ve vekilleri Av. Ziyet Özçelik ile davalı idare vekili Aydeniz Ural'ın geldiği görüldü. Gelen tarafların yaptıkları açıklamalar dinlendikten sonra duruşmaya son verildi ve dava dosyası incelenerek davalı idarenin usule yönelik itirazı yerinde görülmeyerek işin gereği görüldü:

Dava; davacı birlikler tarafından, işyeri hekimliği, maden, elektrik, jeoloji, makine, kimya mühendislerinden oluşturulacak uzman bir inceleme heyeti ile Manisa İli, Soma İlçesi, Eynez mevkiinde bulunan yeraltı kömür ocağında, 13 Mayıs 2014 Salı günü yaşanan facianın neden analizini yaparak rapor hazırlamak hususunda maden ocağında, eklentilerinde, facia ile ilgili kamu ve özel kuruluşlara ait her türlü bilgi, belge ve kayıtlar üzerinde gerekli incelemeleri yapabilmek için görevlendirme yapılması talebinin davalı idarece reddine ilişkin 18.07.2014 tarihli, 200/5614 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

9/11/1982 tarihli 17863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 'Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları' başlıklı 135.maddesinde Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşların; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişiliğine sahip kuruluşlarolduğu,

Diğer yandan, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu'nun 1.maddesinde; *Türkiye sınırları içerisinde meslek ve sanatlarını icraya yetkili olup da sanatını serbest olarak yapan veya meslek diplomasından istifade etmek suretiyle resmi veya özel görev yapan tabiplerin katıldığı Türk Tabipleri Birliğinin tabipler arasında mesleki deontolojiyi ve dayanışmayı korumak, ve meslek mensuplarının hak ve yararlarını korumak amacıyla kurulmuş kamu kurumu niteliğinde mesleki bir kurulu olduğu, 4.maddesinde *Birliğin, Azalarının maddi ve manevi hak ve menfaatlerini korumak ve bunları halkın ve Devletin menfaati ile en iyi bir şekilde denkleştirmeye çalışmak, Halkın sağlığını korumaya, azalarını muayyen refah seviyesine ulaştıracak gerekli iş sahaları bulmaya, İş Kanunu ile sosyal kanunların ve bunlara bağlı nizamname ve talimatname hükümlerinin tatbikatında meslek ve meslektaşların hak ve menfaatlerini korumaya ve her türlü iş tevziinin adilane bir surette düzenlenmesine çalışmak, Halk sağlığı ve tıp meslekleri ile ilgili meseleler için resmi makamlarla karşılıklı işbirliği yapmak, Halk sağlığını ve tıp mesleğini ilgilendiren işlerde resmi makamlardan yardım sağlamak görevlerinin bulunduğu, 28.maddesinde ise *tabip odaları organından olan İdare Heyetinin vazifelerinden bazılarının;Azaları memleketin sağlık meselelerini incelemeye ve bu hususta araştırmalar yapmaya teşvik etmek ve bunlardan çıkacak sonuçlara göre ilgili sağlık makamlarından dileklerde bulunmak olduğu,***

Yine, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 2.maddesinde; *Birliğin kuruluş amacından bazılarının Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, Meslek ve menfaatleriyle ilgili işlerde resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı normları, fenni şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmek olduğu düzenlenmesine yer verilmiştir.*

Anayasamızın 90.maddesinde ise, Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınacağı kuralına yer verilmiştir.

13.01.2004 tarihli, 25345 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 Sayılı Sözleşme'nin amacı bakımından •“Ekonomik faaliyet kolları” teriminin, kamu hizmetleri dahil olmak üzere, işçi çalıştırılan bütün kolları kapsadığı, •“İşçiler” teriminin, kamu çalışanları dahil olmak üzere istihdam edilen bütün kişileri kapsayacağı, •“İşyeri” teriminin, işçilerin, işleri nedeniyle gitmeleri veya bulunmaları gereken ve işverenin doğrudan veya dolaylı kontrolü altında bulunan bütün yerleri kapsadığı,•“Düzenlemeler” terimi, yetkili makam veya makamlarca kanun gücü verilen bütün hükümleri kapsayacağı, •“Sağlık” teriminin, işle bağlantısı açısından, sadece hastalık veya sakatlığın bulunmaması halini değil, aynı zamanda, çalışma sırasındaki hijyen ve güvenlik ile doğrudan ilişkili olarak sağlığı etkileyen fiziksel ve zihinsel unsurları da kapsadığı, Her üyenin, ulusal koşullar ve uygulamaya göre ve en fazla temsil kabiliyetine sahip işçi

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2014/1716

KARAR NO: 2015/188

ve işveren kuruluşlarına danışarak iş güvenliği, iş sağlığı ve çalışma ortamına ilişkin tutarlı bir ulusal politika geliştirecek, uygulayacak ve periyodik olarak gözden geçireceği, işle bağlantılı olan veya işin yürütümü sırasında ortaya çıkan kaza ve yaralanmaların, çalışma ortamında bulunan tehlike nedenlerini mümkün olduğu ölçüde asgariye indirerek önlemek olacağı, İş sağlığı ve güvenliği ve çalışma ortamı ile ilgili durumun, sorunların tespitinin, bunların çözümü için etkin metotların geliştirilmesi, öncelikler ve sonuçların değerlendirilmesi amacıyla, ya top yekun, ya da belirli alanlar itibariyle belirli aralıklarla gözden geçirileceği, bu politikaya etkinlik kazandırmak amacıyla, yetkili makam veya makamların İş kazaları ile meslek hastalıkları ve diğer sağlığa aykırı durumların iş sırasında veya işle ilgili olarak ortaya çıktığı ve ciddiyet arz ettiği hallerde soruşturma yapılmasını sağlayacağı,

Yine 13.01.2004 tarihli, 25345 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin 161 Sayılı İlo Sözleşmesi'nin amacı bakımından:

•“İş Sağlığı Hizmetleri” teriminin esas olarak önleyici işlemlere sahip olan ve işletmedeki işveren, işçiler ve onların temsilcilerine, bu şekilde tanımlanan kişileri ifade ettiği, İşle ilgili en uygun fiziksel ve zihinsel sağlık koşullarını karşılayacak düzeyde, güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmak ve bunu sürdürmek için gereksinimler olduğu,

•"görevler" başlıklı 5.maddesinde "Her işverenin istihdam ettiği işçilerin sağlık ve güvenliği için sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla ve işçilerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda katılımının gerekliliği göz önüne alınarak, iş sağlığı hizmetleri, işletmedeki iş risklerine uygun ve yeterli olacak şekilde **•İş sağlığı, güvenliği, hijyen ve ergonomi, kişisel ve müşterek koruyucu donanım konularında tavsiyede bulunma, •İşyerlerinde sağlığa zararlı risklerin tanımlanması ve değerlendirilmesi, •İş kazaları ve meslek hastalıklarının analizine katılma görevlerini kapsayacağı,**

Son olarak, 20 Şubat 2009 yürürlük tarihli 187 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi'nin 'Tanımlar' başlıklı 1.maddesinde ".....d)ulusal önleyici sağlık ve güvenlik kültürü terimi hükümet, işveren ve işçilerin; hakların, sorumlulukların ve görevlerin tanımlandığı bir sistem vasıtasıyla güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı sağlanmasına aktif olarak katıldıkları ve önleme ilkesinin en öncelikli addedildiği sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı hakkının her düzeyde karşılanmasını gerektiren bir kültürü ifade eder.", 3.maddesinde;

"1. Her üye, ulusal bir politika belirleyerek, güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı geliştirecektir.

2. Her üye, işçilerin güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı hakkını, ilgili her seviyede geliştirecek ve ilerletecektir.

3. Her üye, ulusal politikasını belirlerken, ulusal şartların ve uygulamanın ışığında ve en fazla temsil kabiliyetine sahip işveren ve işçi kuruluşlarına danışarak, iş risklerini ya da tehlikelerini değerlendirmek; iş riskleri ya da tehlikeleri ile kaynağında mücadele etmek; bilgilendirme, danışma ve eğitimi içeren ulusal önleyici güvenlik ve sağlık kültürünü oluşturmak gibi temel ilkeleri geliştirecektir.", 'Ulusal Program' başlıklı 5.maddesinde "1. Her üye, en fazla temsil kabiliyetine sahip işveren ve İşçi kuruluşlarına danışarak, iş sağlığı ve güvenliği konusunda ulusal bir program düzenleyecek, uygulayacak, izleyecek, değerlendirecek ve belirli sürelerle gözden geçirecektir.

2. Ulusal program:

(a) Sağlık ve güvenlik bakımından ulusal önleyici kültürün gelişmesini teşvik edecek;

(b) İş kazaları, meslek hastalıkları ve ölümleri önlemek ve işyerinde sağlık ve güvenliği geliştirmek amacıyla, ulusal yasa ve uygulamalara uygun olarak, makul ve uygulanabilirliği ölçüsünde, işle ilgili tehlikeleri ve riskleri ortadan kaldırarak ya da en aza indirerek işçilerin korunmasına katkıda bulunacak;

(c) İş sağlığı ve güvenliği için, ulusal sisteminin analizini de kapsayacak şekilde, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin ulusal durum analizi yapılacak ve gözden geçirilecek;

(d) Kaydedilen gelişmenin amaçlarını, hedeflerini ve göstergelerini içerecek;

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO: 2014/1716

KARAR NO: 2015/188

(e) Mümkmn olduğu takdirde, güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamını aşamalı olarak gerçekleştirmeye yardımcı olacak diğer tamamlayıcı ulusal programlar ve planlar vasıtasıyla desteklenecektir.

3. Ulusal program kapsamlı bir şekilde tanıtılacak ve olabildiği ölçüde, en yüksek ulusal makamlarca onaylanacak ve yürürlüğe konulacaktır." ilke ve düzenlemelerine yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı birlikler tarafından, işyeri hekimliği, maden, elektrik, jeoloji, makine, kimya mühendislerinden oluşturulacak uzman bir inceleme heyeti ile Manisa İli, Soma İlçesi, Eynez mevkiinde bulunan yeraltı kömür ocağında, 13 Mayıs 2014 Salı günü yaşanan facianın neden analizini yaparak rapor hazırlamak hususunda maden ocağında, eklentilerinde, facia ile ilgili kamu ve özel kuruluşlara ait her türlü bilgi, belge ve kayıtlar üzerinde gerekli incelemeleri yapabilmek için görevlendirme yapılması talebinin davalı idarece reddi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık konusu davada, 6023 sayılı Kanun, 6235 sayılı Kanun maddeleri uyarınca, uzman bir inceleme heyeti ile Manisa İli, Soma İlçesi, Eynez mevkiinde bulunan yeraltı kömür ocağında, 13 Mayıs 2014 Salı günü yaşanan facianın neden analizini yaparak rapor hazırlamak hususunda maden ocağında, eklentilerinde, facia ile ilgili kamu ve özel kuruluşlara ait her türlü bilgi, belge ve kayıtlar üzerinde gerekli incelemeleri yapabilmek konusunda Türk Tabipleri Birliğine yahut Türk Mühendis ve Mimar Odaları birliğine açık bir yetki yahut görev verilmemekle birlikte, Mesleki Birlikleri'nin deontolojik denetimine tabi tutulan işyeri hekimi ve Mühendis olarak çalışan kişilerin özel ya da kamudaki yerlerde/kurum/kuruluşlarda çalışması sonucunda iş risklerini ya da tehlikelerini değerlendirmek; buradaki tıbbi olanakların, fiziki altyapının, teknik araç-gereelerin, personel standartlarının, sunulan sağlık ve mühendislik hizmetinin kapsam ve niteliğinin, hekimlerin ve Mühendislerin alışma koşullarının yerinde gözlemlenerek sağlanacak hizmetin kalitesinin ve standartının belirlenmesi, iş riskleri ya da tehlikeleri ile kaynağında mücadele etmek; bilgilendirme, danışma ve eğitimi içeren güvenlik, mühendislik ve sağlık kültürünü oluşturmak gibi önleyici temel ilkeler yanında, meslek birlikleri ile ilgili idarenin müşterek çalışması neticesinde; meydana gelmiş bir iş kazasında işle ilgili tehlikeleri ve riskleri ortadan kaldırarak ya da en aza indirerek işçilerin korunmasına katkıda bulunmak, işle bağlantılı olan veya işin yürütümü sırasında ortaya çıkan kaza ve yaralanmaların, çalışma ortamında bulunan tehlike nedenlerini mümkmn olduğu ölçüde tespit etmek, tespit edilen sorunların, çözümü için etkin metotların geliştirilmesi, öncelikler ve sonuçların değerlendirilerek bir daha iş kazalarının ve meslek hastalıklarının vuku bulmasını önlemek, kusur ve hataların belirlenerek meydana gelen kazanın neden analizini yapmak ve rapor hazırlamak, konusunda Anayasamız ile Meslek Birliği kanunlarının dolaylı olarak, artık iç hukukumuzun bir parçası haline gelmiş, hatta bir anlamda temel hak ve özgürlüklere ilişkin haklar bakımından kanunlar ile Anayasa arasında özel bir konuma sahip olan Uluslararası Sözleşmelerle doğrudan, davalı idareye/devlete pozitif bir edim yüklendiği görüldüğünden, davalı idare yanında ve onunla birlikte meydana gelen kazanın neden analizini yaparak rapor hazırlamak konusunda, maden ocağında, eklentilerinde, facia ile ilgili kamu ve özel kuruluşlara ait her türlü bilgi, belge ve kayıtlar üzerinde gerekli incelemeleri yapabilmek için görevlendirme yapılması gerekirken aksi yönde tesis edilen işlemden hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu işlemin **iptaline**, aşağıda dökümü yapılan 121,00 TL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 1500,00 TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacı vekillerine verilmesine, bu kararın kesinleşmesinden sonra posta ücreti avansından artan miktarın davacıya iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere, 11/03/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.